

ANTYDNING
AF
EN TIDSSVARENDE,
RATIONNEL BEHANDLING AF FORSØMTE BØRN
OG UNGE LOVOVERTRÆDERE
I DANMARK.

Den opmærksomhed, som navnlig i løbet af det sidste år har givet sig tilkende såvel hos fængselsmænd som hos fængselselskabernes bestyrelser i Danmark for resultaterne af straffefuldbyrdsen og for midlerne til at gøre disse mere frugtbringende, end tilfældet mange gange er, har ganske naturligt også måttet bringe enkelte til at fremhæve, at vægten må fremfor alt lægges paa lovovertræderens første handlinger, og særligt når disse falde i en tidlig alder. Det er på barndommens og ungdommens behandling at hovedopmærksomheden må rettes, den tid i menneskelivet, da sjælen og sindet endnu ere skikkede til at bøjes. „Det skal årle krøge, som god krog skal blive“; „trøet skal krøges, mens det er ungt“, ere talemåder, som ingensinde blive forældede, de høre alle tider til, og særlig nutiden synes at behøve at mindes derom. Medens man ligeoverfor de slette tilbøjeligheder har udsigt til at vinde indflydelse på den yngre alder, har man temmelig stor sandsynlighed for at komme til kort med den ældre alder; i hvert tilfælde fordres der da større anstrengelser, større ofre og større kampe. Dette godtgør så ofte i det mindre det enkelte menneskeliv og i større målestok mangt et forbryder-

liv. At opmærksomheden for at fremskaffe så gode resultater af straffefuldbyrdelsen som muligt ikke derved bliver overflødig, følger af sig selv; men den kamp, som har bragt sejr i ungdommen, behøver i de fleste tilfælde ikke at kæmpes om igen med den ældre. Antallet af dem, som udover ungdommen blive genstand for straffebehandlingen, vil blive mindre, meget mindre, og således når man indirekte ved en rationnel behandling af moralsk forsømte børn og unge lovovertrædere, hvad man umuligt kan nå selv ved den hensigtsmæssigste og forstandigste behandling af ældre forbrydere. Selv om dette ikke med nødvendighed måtte være således, så har erfaringen fra mange lande noksom bevist det.

Tidsskriftet har med disse forhold for øje og med særligt hensyn til behandlingen af moralsk forsømte børn og unge lovovertrædere i Danmark gennem flere årgange bragt oplysninger fra andre lande om den der anvendte ordening og behandling. I en foregående afhandling i denne årgang, side 171, har jeg dernæst gjort rede for den nuværende lovgivning dette spørgsmål vedrørende og retsanvendelsen af samme i Danmark og søgt at påvise afvigelserne fra de almindeligt godkendte principer og de deraf følgende mangler. Hvilke disse afvigelser og mangler ere, skal jeg kortelig gentage her, forinden jeg går til at forsøge at antyde, hvorledes en tidssvarende ordening med udsigt til større resultater end hidtil kan tænkes udført for dette område.

Det fremgår således af den nævnte afhandling om behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere i Danmark:

at vor lovgivning mangler en ren og klar almindelig tilkendegivelse af, at hensigten med den retslige behandling af børnene er forebyggelse af større sædelig fordærvelse gennem opdragelse, men ikke straf, således at denne sidste ved retsanvendelsen kun kan blive undtagelse og ikke som nu reglen;

at vor lovgivning foranlediger:

at børn under 10 år komme til at stå udenfor al behand-

ling, indtil der foreligger noget meget graverende, som sandsynligvis er udsprunget af en allerede vidt fremskreden fordærvelse;

at børn mellem 10 og 15 år, som følge af det foran bemærkede, i mange tilfælde alt ere meget fordærvede, forinden en behandling indtræder;

at disse sidstnævnte børn kunne slippe med en advarsel eller i det højeste få prygl og så vende tilbage til de gamle forhold;

at børn under 15 år ikke kunne straffes for betleri, skønt det professionelle tiggeri er en farlig kilde til andre overtrædelser, hvilket erfaringen noksom viser;

at unge personer fra 15 til 18 år aldeles ikke underkastes nogen forebyggende behandling, men kun straf, skønt denne aldersperiode er den vanskeligste i hele ungdommen og særlig trænger til opdragende vejledning;

at der ikke lægges tilbørlig vægt på den gentagne skoleforsømmelse som årsag til at skride ind imod barnet, skønt skulkeri som oftest er indledningen til andre laster;

at anbringelse til opdragelse kun er en undtagelse;

at anbringelsen hovedsagelig skyldes det private initiativ;

at anbringelsen, som følge af det foranstående, i de fleste tilfælde kommer for silde;

endvidere:

at der for anbringelsens vedkommende ganske mangler en ordening;

at der som følge deraf finder en sammenblanding af de forskellige kategorier sted i den samme anstalt;

at de private anstalter ere uden offentlig kontrol;

at der ikke findes godkendte regulative bestemmelser for anstaltens virksomhed;

at vor lovgivning mangler en bestemmelse om, at forældremyndigheden ved barnets anbringelse går over til plejeforældrene eller anstalten.

Som det vil ses, ere de opregnede afvigelser og mangler ikke få, og, hvad mere er, de ere af væsentlig betydning

både i principiel og reel retning, kort sagt de ere vidnesbyrd om, at vi i ikke ringe grad trænge til en ordning. Ligesålidt som det i så henseende vil være forstandigt at tage en ordning, som den findes andensteds, og anvende den i hele dens udstrækning på vore forhold, således kan det imidlertid heller ikke lade sig gøre, når der bliver tale om indgribende principielle forandringer, at ville gå på akkord; man får da let noget halyt og haltende. Har man syn for en ordningsnødvendighed, er der meget indgribende principielle fordringer, som må opfyldes, hvis en ordning skal få nogen betydning.

Først og fremmest behøve vi en lov, som samler og ordner alt, spørgsmålet vedrørende. Ved denne bliver det nødvendigt at tage et væsentligt hensyn til de godkendte principer, som ere anvendte i kortere eller længere tid med ofte udmærkede resultater i adskillige andre lande, og som tillige synes at harmonere med tidsånden og dennes udvikling, uagtet de ganske vist ville medføre indgribende forandringer i vor bestående lovgivning. Dernæst må nødvendigvis ledelsen af og det stadige tilsyn med ordningen og udviklingen lægges i en enkelt mands hånd.

Ved siden heraf må der blive tale om reglementariske bestemmelser for de private opdragelsesanstalter, disses godkendelse og oprettelsen af en repressiv anstalt for de børn og unge personer, som idømmes straf.

Jeg skal imidlertid ikke blive stående ved disse hovedtræk i en ny ordning af spørgsmålet, men gå over til at omtale enkelthederne, idet først derved forskellighederne mellem det, vi have, og det, som i det væsentlige bør indføres, ville blive tydelige og sagen lettere at bedømme.

Professor HAGSTRÖMER har i sin bog om frihedsstraffen sagt, *at straffen blot er en særlig ytring af statens almindelige virksomhed til retstilstandens opretholdelse og nærmest tilsigter en indvirkning på forbryderens villie enten for at betage ham evnen til videre retskrænkelser eller for at bringe villien i overensstemmelse med retten.* Professor C. Goos

har i „indledning til den danske strafferet“ sagt, at *straf er en lidelse, der tilføjes lovovertræderen til fyldestgørelse af samfundets særlige krav på retshåndhævelse*, samt, at *straffens formål er at bøje forbryderens villie til lydighed mod loven*. Begge disse samstemmende udtalelser om straffens formål, som gående ud på at bøje den forbryderiske villie for lovens fordringer, vise noksom, at strafferettens hovedgenstand kun kan være det udviklede individ, medens barnet og den unge person aldeles ikke eller i hvert tilfælde kun ganske undtagelsesvis kan blive dens genstand.

Før det 7de år ere nemlig villiens ytringer mere eller mindre instinktmæssige. Formålene ere kun øjeblikkelige. Indtrykkene af livet og af begivenhederne forsvinde hurtigt af barnets sind, idet det ene billede fortrænger det andet, og kun ganske få enkeltheder af sær betydning kunne efterlade et varigt, men dog udvisket billede. Fra det 7de år taber sig lidt efter lidt det panoramaagtige ved begivenhederne, indtrykkene begynde at opfattes og blive stående, der vågner en evne til at se det oplevede mere i sammenhæng, barnet begynder at begribe, men det er også kun en begyndelse. Villien ytrer sig ofte i stærke udslag, ledet af følelseslivet, som mere og mere gør sin indflydelse gældende, kort sagt barnet lever helst efter sin lyst. Denne udvikling fortsættes til det 12te år. Fra dette år viser der sig en mere bevidst opfattelse, med den følger en fastholden af det oplevede eller forståelsen. Hermed voxer tanken og forstanden frem, og samtidig gør villien sig efterhånden mere og mere gældende. I vanskeligheden ved at forene villien, følelsen og forstanden i handling og færd opstår gæringen i alderen fra 15 til 18 år. Dette gør denne aldersperiode så besværlig at behandle, men nødvendiggør tillige en opdragende indflydelse. Derfor ville vi jo også så gerne holde vore børn ved hjemmet i denne periode. Dobbelt vanskelig bliver imidlertid indvirkningen og dobbelt nødvendig opdragelsen, når ikke denne fra 7 til 15 år, og

særlig fra 7 til 12 år, har dannet et godt grundlag for den senere udvikling.

Det er således forståeligt, at flere landes lovgivninger, deriblandt også vor, ikke have villet straffe børn under 10 eller 12 år. I ly af denne straffefrihed er, som tidligere vist, og som det praktiske liv har godtgjort det, en tidlig fordærvelse udviklet, så at loven i mange tilfælde kommer for silde. Denne erfaring har i adskillige stater ført til, at lovgivningsmagten har besluttet sig til som almindelig regel at skride ind imod børn fra det 6te eller 7de år *for at forebygge en større sædelig fordærvelse i fremtiden*. Har loven imidlertid anset det for billigt af hensyn til samfundsforholdene at anvende forebyggende forholdsregler ligeoverfor moralsk forsømte børn i en meget tidlig alder, så har den på den anden side også udstrakt en fakultativ fritagelse for straf til det 18de år netop i følelsen af, som før sagt, at alderen 15 til 18 år trænger mere til opdragelse end til straf, særlig når hin har manglet i en tidligere periode. Flere lovgivninger, og disses antal er voxet i de senere år, have jo også fulgt denne regel og foretrukket kun undtagelsesvis at straffe unge personer indtil det fyldte 18de år. Retsvidenskaben må altså erkende det berettigede i de her omhandlede principielle regler for behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere, hvilke regler heller ikke længere kunne siges at være genstand for forhandling. Det gælder kun om enkelthederne i deres udførelse.

Vor lovgivning står ligeoverfor børn under 10 år, som før sagt, på det gamle standpunkt, således at dens indskriden ligeoverfor disse kun bliver en sjælden undtagelse. På dette punkt måtte der altså foregå en forandring, således at undtagelsen blev den almindelige regel. Hvad børn mellem 10 og 15 år angår, have de almindelige bestemmelser i almindelig borgerlig straffelov i princippet givet fritagelse for straf fortrinnet, men retsanvendelsen er, dels på grund af bestemmelsernes egen form, dels på grund af senere muligt noget modsigende bestemmelser og dels ved selve praxis

kommen i strid med principet. Også for disse børn måtte altså bestemmelserne om fritagelse for straf have en mere fremtrædende form, således at denne blev regel.

Hvad derimod alderen 15 til 18 år angår, er vor lovgivning i bestemt modstrid med den foran nævnte regel om fakultativ fritagelse for straf, idet den alene foreskriver straf og nøjes med efter omstændighederne at nedsætte denne. Hensynet til at denne aldersperiode, måske frem for nogen anden, bør stilles under en særlig opdragende indflydelse, når denne må formodes at have manglet på et tidligere stadium, fordi en opdragelse udover det fyldte 18de år bliver vanskeligere med hvert år, er således slet ikke kommen i betragtning. På dette punkt bliver der altså tale om en meget væsentlig forandring, men tillige om en forandring, der vistnok har en ikke uvæsentlig indflydelse på den hele ordnings betydning.

Straffefritagelsen vil i virkeligheden kun betyde, at man ikke anser straffen for formålstjenlig hverken i det givne tilfælde eller i almindelighed for de omhandlede aldre, men derimod ikke, at man vil slå en streg over den begåede overtrædelse. Tværtimod, i kraft af overtrædelsen vil man etablere en opdragelse, fordi denne efter alderen må anses for mere formålstjenlig end straffen, under den form, som stemmer bedst med det foreliggende tilfælde. At loven kun kan gøre anvendelsen af straffefritagelse fakultativ og ikke obligatorisk for de her omhandlede individer, ligger i sagens natur. Der vil altid findes adskillige individer af den her omhandlede slags, hvis udvikling ikke følger de almindelige trin, og som derfor egne sig til en noget skarpere behandling end den, som må følge med tvangsopdragelsen. Disse undtagelser vil det i adskillige tilfælde være vanskeligt at opstille regler for, idet ikke blot overtrædelsens art, men mange andre hensyn kunne blive at tage i betragtning, således også alderen, og straffefrihedens anvendelse udstrækkes jo over en lang aldersperiode. Loven må derfor bestemme, at overtræderen drages til ansvar, men den må

derefter overlade til dommeren at afgøre, om overtræderen bør straffes i henhold til hvad der foreligger, eller fritages for straf, på samme tid som den tydelig giver tilkende, at det sidste alternativ bør have fortrinnet.

En første og almindelig bestemmelse i det her omhandlede spørgsmål måtte således i henhold til, hvad der derom er anført her foran såvel som i tidligere artikler i Tidskriftet, formentlig gå ud på, *at den, som efter det fyldte 7de år og før det fyldte 18de år begår en i almindelighed strafbar overtrædelse af love og vedtægter, drages til ansvar for samme, men kan af dommeren fritages for straf (frikendes), når han må antages i det foreliggende tilfælde at have manglet tilstrækkelig skelnecvne¹⁾, eller når der er føje til at antage, at en større sædelig fordærvelse vil kunne forebygges ved straffefritagelsens følger.*

Det 7de år er valgt dels af hensyn til den betydning, som lovgivningen på andre områder tillægger denne alder, dels af hensyn til hvad der foran er bemærket om den som trin i udviklingen. Dog skal jeg erindre om, at der af og til forekommer tilfælde, hvor børn alt i det fyldte 6te år vise en fremskreden fordærvelse. Jeg har således nylig truffet en dreng på 6 år, som løj og stjal i ikke ringe udstrækning. Det er derfor muligt, at man bør begynde med 6 år ligesom i Tyskland.

At alle i almindelighed strafbare overtrædelser af love og vedtægter må medtages, ligger i sagens natur; derved vil nemlig ordningen først kunne få sin rette forebyggende betydning, idet i det modsatte tilfælde undtagelser let ville kunne foranledige, at der forberedes en fordærvelse, som først kommer til behandling, når den har nået en vis udvikling; dette gælder således om skulkeri.

Hvad særligt *skulkeri* angår, da er den nuværende behandling deraf i de fleste tilfælde en sådan, at forældrene rammes og ikke barnet, ligesålidt som der gøres noget for

¹⁾ Jevnfør „skelsår“.

barnet, selv om skylden ene eller væsenligt ligger hos forældrene; følgen bliver let en tidlig og hurtigt voxende fordærvelse, som loven så rammer, når det måske er for sent. Da skulkeri ofte bliver begyndelsen til andre laster — „lediggang er fandens hovedpude“ —, har man jo i England og Amerika, som tidligere vist, taget endogså strenge forholdsregler imod skulkerne. Det at skolegangen i København efter den sidste beretning om skolevæsenet i denne stad er så god, kan der ikke lægges vægt på i så henseende. I København er opmærksomheden derfor fra skolernes side meget intensiv. Men således ere forholdene langt fra alle steder. Den nævnte beretnings udtalelser om „Internatet“, som sige, at de børn, der indlagdes anden gang, som oftest da vare værre, ligesom, at flere af de børn, som indlagdes, vare ustyrlige og i høj grad uvorne, vise noksom, hvilken fare skulkeriet bærer i sig. Det vilde derfor vistnok være det heldigste, om den samme fremgangsmåde anvendtes mod skulkerne som mod de øvrige lovovertrædere, således som det er antydnet i det side 249 vedføjede skema under nr. 1.

Allerede flere gange tidligere har jeg udtalt mig om, at det må blive dommeren, som bestemmer fritagelsen for straf. Dette synes også at ligge nærmest, når der tages i betragtning, at loven særligt bør tilstræbe anvendelsen af straffefritagelse i så vid en udstrækning som muligt, at sagernes antal bliver betydeligt, og at en tilsyneladende unødvendig forhaling af afgørelsen vil finde sted, når denne henlægges til overøvrigheden eller justitsministeriet, på samme tid som det anses for ønskeligt, at sagen afgøres i kortest mulige tid.

Når betegnelsen „fritagelse for straf“ er benyttet istedenfor „frikendelse“, hvilket ord findes brugt i alle fremmede lovgivninger, har det hensyn gjort sig gældende, at medens ordet „frikendelse“ vel kunde bruges ligeoverfor den manglende skelneevne som frikendelsesgrund, kunde det muligt stemme mindre med hensynet til forebyggelse af en større sædelig fordærvelse. Dette sidste hensyn har jeg imidlertid ment ikke burde udelukkes af den hele almindelige

bestemmelse. Skal nemlig fritagelse for straf få nogen reel betydning ved at benyttes i så vidt omfang som muligt i praxis, vil det måske i adskillige tilfælde blive vanskeligt nok, særligt ligeoverfor personer over 15 år, at støtte sig til den manglende skelneevne, og dog ere disse vistnok til en vis grad ordningens vigtigste genstand.

For stærkere at pointere ordningens forebyggende hensigt bør vistnok straffefritagelsens følger blive den næste bestemmelse. Disse følger ere ordningens hovedmoment, og ved bestemmelsen af dem bliver der flere hensyn at tage i betragtning.

Hvilken form skal der således gives de forebyggende forholdsregler, som følge af straffefritagelsen? Jeg skal i så henseende gøre opmærksom på, at der i Massachusetts siden 1870 har været indført forholdsregler, som i det sidste år have vakt opmærksomhed særligt i England. Efter de meddelte oplysninger udgjorde udgifterne i den nævnte stat til de industrielle skoler og reformskolerne i 1869 c. 180000 kr. mere end i 1879, og børnenes antal i disse anstalter er i samme tidsrum formindsket med 50 pct.; alt en følge af den indførte ordning. Denne består kortelig gengivet i, at der for den første og mindre overtrædelse gives en advarsel; for gentagelse stilles overtræderen under et skarpt tilsyn, men kan overgives til hjemmet, og frugter dette tilsyn ikke, anbringes han i opdragelsesanstalten. Man har ved denne foranstaltning særligt villet opnå, at *forældrenes forpligtelse til at sørge for børnene ikke blev betydningsløs*, således som det ofte er tilfældet ved anbringelsen i anstalter, et resultat, som efter de anførte tal synes nået.

Denne behandling har det fortrin, at den ved siden af, at den opretholder virkeliggørelsen af forældrenes forsørgelsespligt sålænge som muligt, indeholder en gradation gennem advarsel, tilsyn og anbringelse, af hvilke den har det første og, i hvert tilfælde indirekte, det sidste trin tilfælles med vor lovgivning. De nævnte fortrin få yderligere betydning derved, at de øvrige hensyn, som ved bestemmelsen af be-

handlingen må gøres gældende, netop ved denne foranstaltning kunne komme til deres ret. Den opdragende klassifikation kan nemlig ikke bygges på overtrædelsens natur alene, uden at derved let begås uret. Der må også tages hensyn til alder, karakter, moralitet, hjemlige forhold, m. m. Disse hensyn begrunde tillige, at den tagne bestemmelse må kunne forandres, når det viser sig, at den ikke er i harmoni med de sande forhold, hvorpå opdragelsens karakter er bygget. Kort sagt, systematisk anvendte ville forholdsregler af den her omhandlede slags kunne tillade en så individuel behandling som muligt, og dette er jo straffefuldbyrrelsens såvelsom opdragelsens hovedopgave.

Idet altså den næste bestemmelse bør indeholde *følgerne af den af dommeren udtalte straffefritagelse*, må den opstille disse afpassede efter de forannævnte, individualiserende hensyn, som må gøres gældende af dommeren ved fastsættelsen af den behandling, overtræderen skal underkastes. En antydning i så henseende indeholder det her vedføjede skema. Jeg har opstillet dette for at gøre en oversigt over behandlingen anskueligere, men anser forøvrigt de anførte overtrædelser kun som eksempler på den enkelte afdelings karakter. Vil man tilstræbe en så stærkt individualiserende behandling som muligt, forekommer det mig, at man ikke kan sammentrække skemaets afdelinger yderligere. Det kan tværtimod snarere være tænkeligt, at disse måtte udvides; thi trods skemaets tilsyneladende temmelig vide apparat, vil der dog blive et ikke ringe spillerum for dommerens skøn ved fastsættelsen af behandlingen.

Til skemaets forståelse skal jeg bemærke, at ved — er anvendelsen af den over rubriken anførte behandling betegnet. Ved ordet „gentagelse“ sigtes nærmest til den klasse af overtrædelser, hvorved det findes anført; men iøvrigt er det min mening, at enhver overtrædelse af en anden slags end den tidligere behandlede må behandles som gentagelse, forsåvidt skemaet måtte mangle bestemmelser derfor, hvilket dog i reglen ikke vil være tilfældet

Følgerne af fritagelse for straf for:		Alder.	Ad- varsel.	Tilsyn.	Anbringelse.
1	Overtrædelse af politibestemmelser, vanartig adfærd (lov ¹ 1471 om jagten), skulkeri og lignende.	7—18 år	—	Gentagelse. —	Gentagelse. Familie eller anstalt.
2	Første gang begået og enestående tilfælde af tiggeri, hæleri, rapseri, uredelighed, ulovlig omgang med hittegods og lignende.	7—12 -	—	Gentagelse. —	Gentagelse, Familie eller anstalt.
3	Samme.	12—15 -	"	—	Gentagelse. Anstalt.
4	Oftere begået, ikke påtalt tiggeri, rapseri, hæleri, uredelighed, ulovlig omgang med hittegods og lignende.	7—12 -	"	—	Gentagelse. Familie eller anstalt.
5	Samme.	12—15 -	"	"	Anstalt.
6	Første gang begået simpelt tyveri, bedrageri, falsk, voldelig eller usædelig adfærd og lignende.	7—15 -	"	—	Gentagelse. Familie eller anstalt.
7	Samme.	12—15 -	"	"	Når advaret. Anstalt.
8	Professionel tiggeri, tyveri i større omfang, mened, en for et barn mere end almindelig voldshandling, høj grad af usædelighed, voldtægt, blodskam, omgængelse mod naturen og lignende.	6—18 -	"	"	Familie eller anstalt.
9	Høj grad af ulydighed, trods, glubskhed, råhed, fremtrædende vanartighed, løgnagtighed, dovenskab og tilbøjelighed til omflakken og lignende.	6—18 -	"	"	Familie eller anstalt.
10	Umoralsk hjem.	6—18 -	"	"	Familie eller anstalt.
11	En hvilken som helst overtrædelse, undtagen de i nr. 1 nævnte, som ikke medfører strengere forholdsregler end anbringelse i en opdragelsesanstalt.	15—18 -	"	"	Anstalt.

Aum. Hvor valget er mellem familie og anstalt, må det første alternativ være afhængig af alderen, højst 12 år.

Forudsætningen må jo være den, at et individ, som er advaret, for en ny overtrædelse stilles under tilsyn, når alle øvrige hensyn tillade det, og tredie gang under samme betingelse anbringes. Forøvrigt ville også kombinationer af de forskellige afdelinger forekomme, således med 9, 10 og 11, hvorved disse ville kunne få overvægten ved fastsættelsen af behandlingen.

Med hensyn til skemaets øvrige bestemmelser vil det være nødvendigt at anføre, at „advarsel“ formentlig kun kan anses for en fyldestgørende afgørelse i meget begrænset omfang såvel med hensyn til overtrædelsens slags som til overtræderens alder. Dertil kommer, at tilsynet, hvis indflydelse vil være meget større, derved kan komme til anvendelse i større omfang, både hvad overtrædelse og alder angår.

Såvel ved „advarslen“ som ved „tilsynet“ må reglen være den, at *overtræderen overgives til forældre eller de, som træde i disses sted*, selvfølgelig under hensyn til, at de hjemlige forhold ikke tale derimod hverken som umoralske eller særdeles slappe. I så tilfælde må anbringelse i en familie anvendes.

Hvad „anbringelsen“ angår, er denne i adskillige tilfælde tænkt alternativ *i familie* eller *anstalt*, idet der selvfølgelig er tilfælde, hvori der kun kan blive tale om anstalten. Der er derved taget hensyn til, at formen for anbringelsen er omstridt. Skulde jeg selv gøre valget, vilde jeg foretrække anstalten. *I hvert tilfælde bør alternativet falde bort med overtræderens 10. le eller 12te år, således at ingen over en af disse aldre anbringes i familie*, ligesom også hensynet til hovedårsagen til anbringelsen må gøres gældende ved valget. Det står for mig lidt tvivlsomt, om man tør gå til det 12te år med anbringelse i familie; dog vil der kunne findes et cautel derimod deri, at den *tilsynsautoritet*, som vil være nødvendig til den hele behandlings ledelse, må have myndighed til at forandre anbringelsens form, hvis det viser sig nødvendigt til formålets opnåelse

at forebygge yderligere sædelig fordærvelse. Endelig skal bemærkes, at der ved anstalt tænkes paa anstalter særligt oprettede til *tvangsopdragelse* af de her omhandlede individer.

Hvad aldersbestemmelserne angår i forhold til behandlingen og overtrædelsen behøves formentlig kun at bemærkes, at for den under nr. 6 anførte klasse af overtrædelser er aldersgrænsen for anvendelse af tilsyn sat til 15 år. Skønt det muligt i tilfælde kan være farligt at nøjes med tilsyn for et individ over 12 år, så vil der dog utvivlsomt blive adskillige tilfælde af den under 6 anførte slags, som ville kunne rettes ved et effektivt tilsyn. Når man tillige erindrer bemærkningen ovenfor om tilsynsautoritetens myndighed, vil enhver fare ved valget af 15 års alderen som grænse for tilsynet i disse tilfælde vistnok kunne undgås.

At det 12te og 15de år må blive aldersgrænser, som må få betydning ved bestemmelsen af den forskellige behandling, ligger i sagens natur og stemmer med, hvad tidligere derom er bemærket; kun for de under 1 nævnte overtrædelser må der formentlig af hensyn til disses ofte lette karakter gøres en undtagelse, idet de, hvis de vidne om fremtrædende råhed eller umoralitet, falde ind under andre bestemmelser, som medføre strengere behandling. Af samme hensyn som ovenfor antydnet fremkommer undtagelsen under 11 fra den almindelige bestemmelse sammentrædt, hvorefter enhver person fra 15 til 18 år gammel anbringes i en anstalt for enhver som helst overtrædelse, undtagen den ovenfor nævnte slags, når den ikke medfører strengere forholdsregler end anbringelsen. Når man erindrer, at loven nu sætter 15 år som kriminel lavalder, og at den anførte aldersperiode er den vanskeligste at behandle, kan denne sidstnævnte bestemmelse ikke let blive for streng.

At alderen i de under 8, 9 og 10 nævnte tilfælde ikke kan indrømmes nogen betydning for en forskellig behandling, vil vistnok erkendes. Faren, som skal forebygges, er i de nævnte tilfælde så stor, at anbringelse strax bør finde sted. Kun med hensyn til anbringelsens form vil alderen, som

før bemærket, kunne indrømmes nogen indflydelse ved valget imellem familie eller anstalt.

I tilfælde af, at overtræderen *ikke vil kunne fritages for straf* af de foran nævnte hensyn, *men vil blive at straffe også på grund af overtrædelsens særdeles graverende karakter*, i hvilken henseende der til de i straffelovens § 36 anførte overtrædelser vistnok må føjes professionelt eller groft tyveri, barnemord o. fl., bør dommen formentlig lyde på *indsættelse i en offentlig, repressiv (tugt)anstalt, idet tidsgrænsen* for opholdet her, som dog ikke kan overskride den for alle disse individers behandling nærmere fastsatte, *bliver ubestemt og afhængig af den enkeltes opførsel og indflydelsen af den foreskrevne behandling*, således som senere skal omtales. Dog bør det muligt bestemmes, at forsåvidt straffetiden efter almindelige regler måtte føre udover den tid, opholdet i anstalten vil kunne vare, må justitsministeriet til den tid træffe bestemmelse om den fremgangsmåde, som skal bringes i anvendelse ligeoverfor den pågældende.

Medens opholdets varighed i almindelighed skal blive omtalt senere, skal her bemærkes, at flere hensyn kunne tale for at lade varigheden blive uafgjort ved dommen. Den modsigelse, som finder sted derved, at dommen fastsætter en bestemt tid for straffen, men ikke for opdragelsen i tilfælde af fritagelse for straf, falder derved bort. Det til en vis grænse ubestemte ophold tillader en opdragelse med en vis progression, som særligt et kortere bestemt straffeophold vil forhindre. Det må tillige erindres, at her er tale om en aldersperiode, hvor opdragelsen spiller en særegen rolle, og hvor det kun er særlige hensyn, der give opdragelsen indtil en vis grad karakteren af straf; thi opdragelsen ligger dog på bunden. Endelig vil der vel på intet punkt være større grund til at give slip på straffenes afvejelse i terminer, og derfor har der jo dog hævet sig mange stemmer blandt de mest ansete jurister, end netop for disse individer, for hvem behandlingen bliver særligt indrettet, og til sikkerhed for hvis retfærdige overholdelse

og udførelse der vil kunne træffes flere bestemmelser. Jeg skal i så henseende henvise til, hvad senere skal ansøres om foreløbig løsladelse og varigheden af opholdet.

I overensstemmelse med Pl. 11 Maj 1810 bør de børn og unge personer mellem 7 og 18 år, som drages til ansvar for overtrædelse af love og vedtægter, forsåvidt overtrædelsens mindre farlige karakter og de øvrige forhold tillade det, *ikke eller i hvert tilfælde så kort som muligt holdes i arrest, men i mellemtiden indtil domsafsigelsen overgives til forældrene eller dem, hos hvilke de tilforn have haft fast ophold.* Dog bør det særligt fremhæves, at *de ikke midlertidig må anbringes i nogen fattiganstalt*, af hensyn til disses ofte for børn og unge personer uheldige ordning og mangelfulde tilsyn.

I tilfælde af arrestens nødvendighed bør det pålægges dommeren at påse, *at opholdet bliver i celle.*

Hvad angår de herhen hørende sagers behandling, bør de som hidtil behandles som offentlige politiretssager, men for lukkede døre, medmindre udfaldet vil blive ikendelse af straf, i hvilket tilfælde de behandles efter de almindelige regler for straffesagers behandling.

Da det gælder om strax ved den for det enkelte individs vedkommende første sags behandling, selv om den angår en meget ringe overtrædelse, at komme til kundskab om den pågældendes hele forhold, idet der jo meget godt kan ligge ting bagved, som kunne betinge en anden behandling end den, selve overtrædelsen vilde medføre, *bør det formentligt pålægges undersøgelsesautoriteten først at afeske* vedkommende skoleautoritet, kommunalråd og eventuelt fattigudvalg, hvis forældrene eller barnet nyde fattigunderstøttelse, *en erklæring om barnets og forældrenes, eventuelt plejeforældrenes personlige forhold og omdømme*, forinden sagen afgøres af dommeren.

Ved bestemmelser som de foran omtalte vil der vistnok være håb om at komme til en tidssvarende rationnel behandling af de her omhandlede individer, forsåvidt de overtræde

love og vedtægter. Det er imidlertid givet, at der altid vil blive børn, som loven ikke kommer til at ramme eller tage sig af, fordi deres færd ikke bliver åbenbar, i hvert tilfælde i længere tid, eller fordi deres vanartige opførsel kun træder frem inden hjemmets døre, eller fordi hjemmets umoralitet endnu ikke har sat frugt i børnenes gerninger. Det foran omtalte sexårige barns fordærvelse tilskrives således det meget umoralske plejehjem. For at vinde indflydelse på slige børns opdragelse vilde en *bestemmelse* formentlig kunne få nogen betydning, *som pålagde skoledirektioner eller kommissioner, fattigbestyrelser, kommunalråd, og lignende autoriteter, når de kom til kundskab om et barns vanartighed særlig i hjemmet, og som opfordrede forældre eller dem, som træde i disses sted, således bedsteforældre og plejeforældre, eller den, hos hvem den pågældende har ophold, eller enhver anden til af samme grund at indgive gennem øvrigheden en klage med anmodning om barnets stillen under tilsyn eller anbringelse til justitsministeriet.* Lignende bestemmelser findes i forskellig form i flere lovgivninger, og særligt har den tilsvarende bestemmelse i den i Tidsskriftets nærværende årgang anførte lov for Oldenburg vundet tilslutning i Frankrig.

Det her omhandlede emne berører også *forældrene* og disses forhold på forskellig måde. Der måtte derfor kunne blive tale om bestemmelser, som særligt angik disse.

Vor lovgivning ligesåvel som andre staters pålægger således i flere tilfælde forældrene bøder og straffe for overtrædelser begåede af børnene. I overensstemmelse hermed og i lighed med, hvad der er tilfældet andensteds, burde formentlig den bestemmelse findes, *at forældrene, når børnene fritages for straf men advares eller stilles under tilsyn, kunne idømmes en efter deres forhold mindre pengebøde*, forsåvidt forholdene i det givne tilfælde ikke medføre anden straf.

Det er tidligere påvist, hvorledes mangelen af en bestemmelse om forældremyndighedens overgang til den fami-

lie eller den anstalts bestyrelse, hvor barnet anbringes, ofte volder besværligheder og skader anbringelsens indflydelse på barnets opdragelse. Når barnet anbringes efter en ordning som den her antydede, vil tilsyneladende en bestemmelse i den omhandlede retning blive overflødig. Dog vilde det vistnok ingen skade være til, om det udtrykkeligt udtaltes, *at forældremyndigheden ved anbringelsen til det 18de eller eventuelt 20de år går over til den, hvem den unge person betros, forsåvidt han ikke forinden er tilbagegivet forældrene.* Der vil nemlig, således som det nærmere skal påvises, kunne komme tilfælde, hvor personen fra anbringelsen går over i tjenesteforhold eller lærlingeforhold. I sådanne tilfælde bør dog tilsynsautoritetens samtykke fordres. Bestemmelsen vil desuden kunne få betydning ligeoverfor de børn, der anbringes ved det private initiativ, som ikke er udelukket ved den her opstillede ordning.

De med anbringelsen forbundne udgifter må kunne fordres erstattede af forældrene i lighed med, hvad der nu er tilfældet under lignende forhold. Derimod synes billighed og tidens tendens at tale for, *at disse udgifter, forsåvidt de helt eller delvis, som tilfældet er andensteds, udredes af den vedkommende fattigkommune, ikke henregnes til fattigunderstøttelse, når ingen særlig skyld i det eller de forhold, som have foranlediget anbringelsen, kan tillægges forældrene.* Om dette sidste burde formentlig en udtalelse finde sted fra dommerens side ved sagens afgørelse.

Endelig *bør der gives forældrene, eventuelt bedsteforældrene eller plejeforældrene, ret til, forsåvidt sagen er afgjort med fritagelse for straf og anbringelse, at indgive en klage over afgørelsen inden en kort frist, som 14 dage, til tilsynsautoriteten, som da måtte forelægge justitsministeriet klagen tilligemed afskrift af sagens akter til afgørelse.*

Den ved sagens afgørelse fastsatte behandling må, om der også ved afgørelsen kun tages bestemmelse om formen, men ikke om tiden, have en begrænsning i tid.

En slig begrænset varighed må for tilsynets vedkom-

mende efter sagens natur blive forholdsvis kort, idet det ikke kan ligge i tilsynets hensigt at stå forældrene bi måske i en række af år med barnets opdragelse. Tilsynet må ved siden af en sikkerhedsforanstaltning blive en trusel mod overtræderen og en påmindelse til forældrene om større agtpågivenhed ligeoverfor barnets færd. Ligesom det ikke bør udstrækkes over flere år, således kan det heller ikke, når det skal have nogen betydning, gøres altfor kortvarig. Nogen grund til at gøre varigheden forskellig af hensyn til overtrædelsen synes der heller ikke at være; det skulde da være, at de under nr. 4 nævnte overtrædelser nødvendigvis krævede i hvert tilfælde den længste tid for varigheden. Under et halvt år bør åbenbart varigheden for tilsynet ikke sættes, ligesom et år bør være dets højeste grænse, og denne sidste bestemmelse vilde jeg foretrække som den eneste.

Ved siden deraf vil det være nødvendigt at give tilsynsautoriteten ret til, hvis forholdene i hjemmet, uden at være umoralske, ved mangelfuld og slap opdragelse medføre fare for tilbagefald, at bestemme individets anbringelse i en anden dertil egnet familie eller efter omstændighederne i en opdragelsesanstalt. Det kan jo nemlig tænkes, at barnet, uden at begå nogen overtrædelse, var særdeles ulydigt, usædeligt, af og til forlod hjemmet, o. s. v., kort sagt fuldt egnede sig til opdragelse udenfor hjemmet.

Varigheden af anbringelsen må i modsætning til tilsynet på grund af anbringelsens karakter altid blive nogle år og bør formentlig udstrækkes til det fyldte 18de år, og, forsåvidt alderen ved indsættelsen var over det fyldte 15de år, til det fyldte 20de år, når anbringelsen har fundet sted i en tvangsopdragelsesanstalt eller tugtanstalt. De her anførte år ere i overensstemmelse med de i almindelighed opstillede grænser for varigheden ligesom også med de foran gjorte bemærkninger om alderens betydning for individets udvikling.

Har anbringelsen fundet sted i en familie, hvilket efter

den antydede ordning i det højeste kun kan ske til det fyldte 12te år, taler meget for, at opholdet må kunne op-
høre med det 15de år, da barnet konfirmeres; men det
bør da tages under overvejelse, om det ikke til det fyldte
18de år bør sættes under tilsyn.

Forøvrigt vil det ganske vist være nødvendigt ligesom
ved tilsynet at give tilsynsautoriteten myndighed til, når
anbringelsen ikke viser sig virksom nok til at disciplinere
eller forbedre overtræderen, efter indstilling af det lokale
tilsyn, hvis anbringelsen har fundet sted i en familie, eller
af anstaltens bestyrer, når den pågældende er anbragt i en
anstalt, at anbringe ham i en tvangsopdragelses- eller
eventuelt i en tugtanstalt. Den samme ret, som foran er
ansført at måtte gives forældre med flere til at indgive
klage over en sags afgørelse, må formentlig såvel i dette
tilfælde som i det foran om tilsynet ansførte lignende til-
fælde indrømmes de samme personer.

Ligesom der finder en gradvis stigende strengthed i be-
handlingen sted, forsåvidt individet ved sin færd viser, at
den stedfundne behandling ikke har båret den rette frugt,
således bør der også finde en gradvis formildelse sted
i behandlingen, når denne viser sin disciplinerende indfly-
delse på overtræderen. Et ypperligt middel i så henseende
er løsladelsen på prøve. Denne bør være *absolut* eller *be-
grænset*, idet jeg ved den første forstår, at den ikke er
knyttet til tid, medens jeg ved den anden tænker på den
flakkebjergske methode: i sommertiden at anbringe elever
mod løn hos folk i omegnen.

Lader nogen således løsladt det mangle på exemplarisk
opførsel i prøvetiden eller viser slette tilbøjeligheder, an-
bringes han indtil det 20de år i en tvangsopdragelses- eller
tugt-anstalt efter tilsynsautoritetens nærmere bestemmelse.

Denne løsladelse bør ikke indrømmes den i en tugt-
anstalt anbragte, forinden denne efter indstilling af an-
staltens bestyrer i en af tilsynsautoriteten nærmere fastsat

tid har været anbragt i en tvangsoptdragelsesanstalt og af dennes bestyrer er indstillet til løsladelse på prøve.

Som tidligere andensteds anført ere vore *tvangsoptdragelsesanstalter* private, meget forskellige i deres ordning og uden virkelig kontrol. Ingen ordning vil kunne tænkes hos os, uden at disse anstalter blive et led deri, dels fordi de ere organiserede, dels fordi de alt besidde kræfter, som ere af betydning for en ordning, og endelig fordi de tildels ere sikrede i pekuniær henseende. Hvad der derimod behøves, er bestemmelser, som gøre dem til et pålideligt og brugbart led i ordningen.

Enhver privat tvangsoptdragelsesanstalt bør således, forinden den træder i virksomhed, forelægge tilsynsautoriteten sit program, godtgøre evnen til at bestå og til at kunne opfylde bestemmelsen, og, efterat alle forhold også de stedlige ere undersøgte af tilsynsautoriteten, efter dennes anbefaling have erholdt justitsministeriets tilladelse.

En sådan anstalt står da under tilsynsautoritetens kontrol, den indsender årlig en beretning om hver elevs forhold såvelsom om virksomheden i almindelighed og dens resultater, indberetter muligt påtænkte forandringer i dens ordning og drift, m. m.

Klager over behandlingen af eleverne i en anstalt må af enhver kunne indgives til tilsynsautoriteten, som efter indhentet erklæring fra anstaltens bestyrer, fra stedets gejstlige og verdslige øvrighed og kommunale råd må indstille klagen til justitsministeriets afgørelse.

Ledelsen af en sådan helt gennemført ordning og tilsynet med gennemførelsen bør, når den skal få nogen væsentlig betydning, ganske vist lægges i en enkelt mands hånd. Under denne tilsynsautoritet måtte da det lokale tilsyn med de under tilsyn stillede eller i familier anbragte sortere. Om den indre ordning af tilsynsautoritetens og det lokale tilsyns forhold er her ikke grund til at udtale sig.

Selve tilsynsautoritetens opgave og myndighed må for

enkelthedernes vedkommende fremgå af hvad der derom er fremsat foran.

Hvorvidt de tilstedeværende tvangsopdragelsesanstalter ville være tilstrækkeligt rummelige til at modtage et så stort antal af elever, som en ordning, som den her antydede, muligt kan afgive, er det i øjeblikket vanskeligt at bedømme; dette er imidlertid lidet sandsynligt, og i så tilfælde måtte altså staten træde til enten ved at støtte oprettelsen af anstalter eller ved selv at oprette sådanne. En tugtanstalt af mindre omfang måtte det i hvert tilfælde blive statens sag at organisere.

Den her givne antydning af en ordning på det omhandlede område vil ganske vist medføre indgribende forandringer i det bestående, og dog indeholder den i det væsentlige kun de for sagen almindeligt godkendte principer såvel som tilnærmelsesvis former, hvori de alt ere bragte til anvendelse andensteds. Ganske vist har jeg ladet principerne fuldtud gøre deres indflydelse gældende på ordningen; men efter min opfattelse vil denne umuligt kunne blive tidsvarende uden dette. På den anden side har jeg søgt at gøre anvendelse af de former, hvori principerne fremtræde, som dels ligge vore forhold nærmest, dels synes at gøre de forskellige hensyn, som kunne fordre at tages i betragtning, fyldest, og som give anledning til en så fyldigt individualiserende behandling som muligt.

Hvad dette sidste punkt angår, har udviklingen i årenes løb klaret et og andet i retning af den opdragende klassifikation, men det er dog for en væsentlig del endnu denne side af sagen, som giver anledning til forhandling. Den her antydede ordning fører ved anvendelse af advarsel og tilsyn ud over nogle af vanskelighederne. Iøvrigt kan spørgsmålet først komme til at foreligge hos os, når loven har fastsat hovedtrækkene i behandlingen, idet der da kan blive tale om at få de forskellige anstalter til at begrænse sig til bestemte kategorier. Det vedføjede skema over anvendelsen af følgerne af den tilstæede fritagelse for

strafindeholder imidlertid antydninger til en klassifikation. På den anden side må det kun betragtes som et forsøg på at lade alle hensyn komme til deres ret og dog frembringe et harmonisk hele. Muligt vil der kunne findes almindelige bestemmelser for den anvisning, skemaet indeholder, men anvisningen selv forekommer mig ikke at kunne undværes, når man vil sikre sig en formålstjenlig og retfærdig, ensartet anvendelse af bestemmelserne.

Når jeg i antydningen ikke har nøjedes med at angive hovedtrækkene men også har taget adskillige enkeltheder med, er det sket, fordi jeg har troet, at dette vilde gøre sagen mere overskuelig. Overhovedet har jeg såvel i det foranstående som i det meget, jeg tidligere i Tidsskriftet har meddelt og udtalt om dette spørgsmål, ladet mig lede af følelsen af, hvad også CROFTON nylig har sagt i en lille afhandling om den foran kort angivne ordning i Massachusetts, *at det er en sag, hvis betydning for samfundet ikke godt kan vurderes for højt.*

Der er imidlertid i denne sag noget, som vel ikke står i direkte forbindelse med dens ordning, men som i mine tanker giver den forhøjet interesse, og hvorpå jeg ikke kan undlade at pege. Den penitentiære videnskab er ny, den er som alle sociale videnskaber et barn af vor tidsalder og er, som så meget af hvad denne har skabt, voxet frem og har skaffet sig ørenlyd i forholdsvis kort tid.

Båren af tidens rastløse ånd har den ikke let ved at komme i det rette forhold til strafferetsvidenskaben, hvis rod når dybt ned i århundrederne, og som med det adelsbrev, som mange og dygtige slægtled give vægt, måske er tilbøjelig til at stille sig noget køligt ligeoverfor den vistnok til tider vel fyrige og for stemninger modtagelige unge borgerlige. I det her omhandlede spørgsmål har imidlertid strafferetsvidenskaben, vel ikke den eneste gang, thi vi have jo også den betingede løsladelse, men i hvert tilfælde i den videste udstrækning godkendt den penitentiære videnskabs fordringer og rakt hånden til en samvirken, som i

flere lande har ført og kun kan føre til velsignelse for samfundet. Men der gives heller ikke på den penitentiære videnskabs område noget smukkere vidnesbyrd om tidens humanitet, noget sandere udtryk for tidens praktiske sands end bestræbelsen for at opdrage det moralsk forsømte barn og den unge lovovertræder til en god statsborger istedenfor at straffe.

Den amerikanske skolemand HORACE MANN har sagt: „Hvorfor bygge I fattighuse, forbedringshuse, fængsler og straffeanstalter? For at gøre sådanne uskadelige, som forsmælse har gjort til forbrydere, for deri at samle de ulykkelige, som ingen opdragelse have erholdt! Ere I ikke selv meddelagtige i mange af de onder, som I forgæves søge at hindre og helbrede? Opretter skoler og opdragelsesanstalter og bekæmper farlige instinkter og slette vaner itide, så grundfæste I landets lykke og storhed ved borgernes velvære, sædelighed og lykke“. Et mægtigt bidrag til at nå dette store mål er det her omhandlede spørgsmåls tidsvarende ordning. De nordiske lande, som på straffevæsenets og straffefuldbyrdens område i flere henseender stå på et udviklingstrin, der er agtelse værd, ere endnu tilbage i behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere. Der er imidlertid ikke tvivl om, at opmærksomheden er så stærkt fæstet på dette punkt, at den tid ikke vil ligge langt borte, da skridtet til at afhjælpe mangelen bliver gjort. Særligt for Danmarks vedkommende må det håbes, at det snart vil kunne lykkes statsmagterne at finde en tidssvarende og formålstjenlig ordning.

FR. STUCKENBERG.